

Heilige Drie-eenheid

Inleiding

Drie-eenheid is een bijzonder en tegelijk een beetje vreemd feest, want wat vieren we nu eigenlijk? We zijn een godsdienst die gelooft in één God, maar toch hebben we het over drie. Als we de lezingen vandaag volgen, komen die drie netjes in volgorde langs, zoals we ze gewend zijn te noemen als we onze kortste geloofsbelijdenis bidden: het kruisteken: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

In de eerste lezing uit het boek Spreuken en ook in de psalm die daarop volgt, gaat het over God. In de lezing van Paulus, de brief aan de Romeinen wordt ons verteld dat we niet anders tot God kunnen komen, dan door Christus, en tot slot, aan het eind van die lezing wordt daar al de hulp van de Heilige Geest aangezegd. Die komt ook in de lezing van het evangelie van Johannes nadrukkelijk aan bod.

En dan hebben we nog wat hulpmiddelen vandaag. Het gaat over geloof, hoop en liefde, maar het gaat ook over kunstenaars en over geheimen en tot slot wil ik u kennis laten maken met een Belg en met de heilige Augustinus. Als dat nog niet voldoende is, dan zou ik het niet meer weten. Laten we ons daarop in deze viering bezinnen.

Preek

Vandaag vieren we Drie-eenheid, maar, zoals in de inleiding gezegd, wil ik u eerst voorstellen aan een Belg: René Magritte. René Magritte is een kunstschilder en hij is een schilder uit de lijn van schilders als Dali, surrealistisch: dat betekent dat het vaak niet meteen duidelijk is wat hij bedoelt, een beetje mysterieus, zou je kunnen zeggen, en dat past wel bij het feest wat we vandaag vieren.

Misschien wel het bekendste werk van Magritte is een schilderij waarop een pijp te zien is. Dan zou je denken: eenvoudig, maar de schilder zelf heeft onder die pijp gezet: Ceci n'est pas une pipe, oftewel: dit is geen pijp. Een raadseltje, een geheim, een mysterie, zou je je af kunnen vragen, of als je wat nader kijkt, dan denk je: hij heeft gelijk. Want het is geen pijp, het is een schilderij, een afbeelding van een pijp.

Via die schilder komen we wel meteen bij die eerste lezing, want ook daar gaat het over een kunstenaar. We komen in de liturgische cyclus niet zoveel lezingen uit het boek Spreuken tegen. Maar vandaag een prachtige lezing over de schepping, maar dan wel in de taal van Spreuken. Hoe wonderbaarlijk is God die als kunstenaar de aarde schept en hoe wonderbaarlijk is het dat daarbij zijn eerste kind, de Wijsheid, al aanwezig is. De Wijsheid, die speelt over het aardoppervlak of die zweeft over de wateren vóór de schepping begint in Genesis 1. Die Wijsheid die dus alle banden heeft met de Heilige Geest. Verder horen we die Wijsheid dan vertellen over het mooie kunstwerk dat God maakt en ook in de psalm, die we samen gebeden hebben, wordt het kunstenaarschap van God nog eens betiteld. En dan is het niet zomaar een kunstenaarschap, het is een goddelijk kunstenaarschap. Het gaat wel een paar stappen verder, zou je kunnen zeggen als Magritte. Het gaat ook niet om een geheimpje of een raadsel, maar het gaat om mysterie, want waar Magritte een paar woorden toe moet voegen om zijn raadseltje op het schilderij te zetten, spreekt God en 'het is'. En dat is werkelijk creëren, dat is een werkelijk kunstwerk.

Tegelijk horen we dus in die lezing hoe de Wijsheid als deel van de geest al benoemd wordt. Dat deel kennen we ook al van Paulus, want Paulus in zijn gave van de Geest,

benoemt onder andere de geest van Wijsheid. Bij Paulus komen we dan ook uit in de brief aan de Romeinen en daar wordt netjes het verband gelegd voor de feestdag van vandaag. Want nadat we in de eerste lezing kennis gemaakt hebben met die scheppende God, maken we nu kennis met Christus. Paulus verwijst ons naar Christus, want alleen via Christus kunnen we tot God komen. Maar, zegt Paulus erbij, Christus geeft ons hulpmiddelen en die hulpmiddelen kennen we, want Paulus gebruikt ze vaker. Het zijn geloof, hoop en liefde.

Via het geloof komt de hoop bij ons en als we hoop genoeg hebben, zijn we vastberaden en vasthoudend genoeg om door te gaan. Door te gaan met ons handelen ten dienste van God, ten dienste van mensen, oftewel, ons handelen in de liefde, in de naastenliefde. En gelukkig, zo eindigt de brief aan de Romeinen vandaag, hoeven we dat niet alleen te doen. We mogen daarbij vertrouwen op de Geest van God en nu hebben we ze al alle drie gehoord: Vader, Zoon en Heilige Geest.

Die Heilige Geest komt dan ook nog terug in het evangelie van Johannes van vandaag. Johannes spreekt, zoals zo vaak, tot ons. Hij doet wel dat via de apostelen, via zijn leerlingen, maar daarmee spreekt hij dus ook tot ons. En vandaag horen we in die evangelielezing duidelijk dat de leerlingen, wat ze ook doen, wat ze ook proberen, niet alles kunnen bevatten. Niet als Jezus er nog bij is en ook niet als hij weg is, zoal gebeurd in die tijd tussen Hemelvaart en Pinksteren. Nee, ze kunnen pas de zaak écht gaan bevatten als ze zich laten bijstaan door de Heilige Geest. Het feest van Pinksteren vorige week bracht ons die Geest, zoals het met die eerste Pinksteren de apostelen de Geest bracht en met die Geest kunnen we proberen te begrijpen wat het is om op God gericht te zijn, om te gaan in het voetspoor van Jezus van Nazareth, het spoor van de liefde, om ons daarbij te laten helpen door God. Maar dan moeten we 'begrijpen' niet oppakken als iets van het hoofd, maar vooral als iets van het hart, als een liefdedaad, door God, door Jezus, door de Geest aan ons geschonken. Dan valt dat geheim, dat raadseltje dat de schilder Magritte ons voorstelt, eigenlijk in het niet bij wat ons vandaag ten deel valt en dat wordt misschien duidelijk, en ik zei het al in de inleiding, als we kijken naar een verhaal over de Heilige Augustinus.

Augustinus was een groot Heilige, kerkvader geworden zelfs, een groot geleerde die grote traktaten schreef, juist over de Drie-eenheid, maar er veel moeite mee had om dat juist te formuleren. En als hij zo op een dag piekerend over het strand bij Hippo in Noord-Afrika loopt en daarover aan het denken is, dan ziet hij voor zich op het strand een klein kind, een kind dat probeert met een schelpje water van de zee in dat kuiltje dat hij heeft, te gieten. Hij gaat op het kind af en vraagt wat het aan het doen is. En het kind antwoordt: ik ga al het water van alle oceanen in dit kuiltje scheppen, loopt terug naar het water en schept met zijn schelpje weer water uit de zee. En Augustinus antwoordt dan: maar dat kan toch helemaal niet. Dan antwoordt het kind, door sommigen als Christus, door sommigen als een engel benoemd, dan antwoordt het kind aan Augustinus: het zal mij eerder lukken om al het water van de oceanen in dit kuiltje te scheppen als dat het jou, Augustinus en de mensen zal lukken om te begrijpen wat het mysterie van de Drie-eenheid is.

Laten we dat vandaag meenemen, dat een mysterie een mysterie mag blijven, dat we vandaag stil staan bij een mysterie van geloof, dat ons hart mag raken, ons hart mag doen opvlammen, ons mag brengen tot liefde waarmee we kunnen gaan naar God,

kunnen staan in het voetspoor van Jezus en de kracht van de Geest kunnen voelen:
Heilige Drie-eenheid. Ik wens het u allen toe. Amen.

Henry Vermeulen, diaken